

О. О. Шевченко

**Міжнародна
економіка**

ББК 65.01
УДК 33.041
Ш 37

Рецензенти:

Орехова Т. В., професор кафедри міжнародної економіки, д-р екон. наук, професор, Донецький національний університет;

Коломієць Г. М., зав. кафедрою міжнародної економіки, д-р екон. наук, професор, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна;

Пащенко Ю. Є., професор кафедри міжнародної економіки, д-р екон. наук, професор, Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Ю Бугая.

Рекомендовано
Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України
(лист № 1/11-10923 від 22.11.2011)

Шевченко О. О.

Ш 37 Міжнародна економіка : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. О. Шевченко. – Краматорськ : ДДМА, 2012. – 376 с.
ISBN 978-966-379-535-5.

Навчальний посібник має системний характер і відповідає програмі курсу «Міжнародна економіка», що викладається студентам економічних спеціальностей. Важлива перевага посібника – лаконічність подання матеріалу в завданнях, що дозволяє формалізувати підхід до оцінювання знань у процесі поточного та підсумкового контролю.

Рекомендується для самостійної роботи студентам денного відділення в процесі підготовки до виконання завдань за модулями і викладачам з метою розробки вправ для індивідуального контролю знань студентів.

УДК 33.041
ББК 65.01

ISBN 978-966-379-535-5

© О. О. Шевченко, 2012
© ДДМА, 2012

ЗМІСТ

ВСТУП	7
1 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА	9
1.1 Поняття та структура світового господарства	9
1.2 Сутність міжнародних економічних відносин (МЕВ). Об'єкт	
і головні суб'єкти МЕВ	13
1.3 Рівні та форми розвитку МЕВ	16
1.4 Особливості розвитку сучасних МЕВ	16
Контрольні питання	18
Проблемно-логічні завдання	19
Вправи	19
Задачі	20
Тести	22
2 ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	23
2.1 Внутрішня й зовнішня інтернаціоналізація	23
2.2 Екстерналізація й інтерналізація	24
2.3 Глобалізація й економічний раціоналізм	24
2.4 Інституційна складова процесу глобалізації – механізми	
багатостороннього регулювання МЕВ	25
Контрольні питання	27
Проблемно-логічні завдання	28
Тести	28
3 ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ	32
3.1 Меркантилізм, теорія абсолютних і порівняльних переваг	32
3.2 Сучасні інтерпретації теорії порівняльних переваг	38
3.3 Розвиток неофакторних і неотехнологічних моделей	43
Контрольні питання	48
Проблемно-логічні завдання	48
Вправи	49
Задачі	50
Тести	52
4 МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	54
4.1 Сутність, суб'єкти та форми міжнародної	
економічної діяльності	54
4.2 Міжнародне виробництво і міжнародний бізнес	58
4.3 Міжнародна торговельна діяльність	59
4.4 Міжнародна інвестиційна та фінансова діяльність	59
Контрольні питання	61
Проблемно-логічні завдання	61
Вправи	61
Задачі	63
Тести	64

5 СВІТОВИЙ РИНОК ТОВАРІВ І ПОСЛУГ	66
5.1 Сутність і структура світового ринку	66
5.2 Міжнародна торгівля товарами та послугами	68
5.3 Визначення світової ціни та обсягів торгівлі	76
5.4 Державне регулювання світової торгівлі	80
5.5 Вплив імпортного тарифу на економіку країни	87
Контрольні питання	90
Проблемно-логічні завдання	90
Вправи	90
Задачі	93
Тести	95
6 СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ РИНОК	99
6.1 Сутність і функції світового фінансового ринку	99
6.2 Типи й класифікація світового фінансового ринку	102
6.3 Суб'єкти й інституційна структура світового фінансового ринку	103
Контрольні питання	110
Проблемно-логічні завдання	111
Вправи	112
Тести	113
7 ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА МІЖНАРОДНЕ ВИРОБНИЦТВО	116
7.1 Сутність, склад і ознаки прямих іноземних інвестицій (ПІІ)	116
7.2 Форми підприємств з іноземними інвестиціями	120
7.3 Економічні ефекти прямих іноземних інвестицій	121
7.4 ТНК як форма організації міжнародного виробництва	123
7.5 Міжнародні спільні підприємства. Масштаби сучасного виробництва	128
Контрольні питання	129
Проблемно-логічні завдання	129
Задачі	130
Тести	130
8 МІЖНАРОДНИЙ КРЕДИТ	135
8.1 Сутність, мета, принципи міжнародного кредиту (МК)	135
8.2 Види гарантій МК	137
8.3 Суб'єкти, функції і основні форми МК	138
8.4 Міжнародні кредитно-фінансові інститути та їх діяльність	141
8.5 Міжнародна заборгованість: криза заборгованості та шляхи подолання	150
Контрольні питання	153
Проблемно-логічні завдання	154
Задачі	154
Тести	154
9 СВІТОВА ВАЛЮТНА СИСТЕМА	158
9.1 Валютні й фінансові елементи системи	158
9.2 Еволюція валютної системи	159

9.3 Європейська валютна система.....	161
9.4 Валютний курс і його різновиди.....	165
9.5 Рівноважний валютний курс.....	167
9.6 Теорії валютного курсу.....	170
Контрольні питання.....	170
Проблемно-логічні завдання.....	170
Задачі.....	173
Тести.....	173
10 СВІТОВИЙ РИНОК ПРАЦІ.....	181
10.1 Етапи формування й розвитку світового ринку праці.....	181
10.2 Взаємодія національних і світового ринку праці.....	182
10.3 Економічні наслідки міграції робочої сили для країн-імпортерів і експортерів робочої сили.....	183
Контрольні питання.....	185
Проблемно-логічні завдання.....	185
Тести.....	185
11 МІЖНАРОДНА ТРУДОВА МІГРАЦІЯ.....	187
11.1 Сутність, основні види й теорія міжнародної трудової міграції.....	187
11.2 Масштаби й напрямки міграції робочої сили.....	188
11.3 Державне регулювання міграції.....	189
Контрольні питання.....	190
Проблемно-логічні завдання.....	190
Вправи.....	190
Задачі.....	191
Тести.....	192
12 МІЖНАРОДНІ РОЗРАХУНКИ.....	194
12.1 Сутність, форми, типи й види, міжнародних розрахунків.....	194
12.2 Суб'єкти, об'єкти й головні чинники міжнародних розрахунків.....	196
12.3 Найпоширеніші умови міжнародних розрахунків.....	197
Контрольні питання.....	199
Проблемно-логічні завдання.....	199
Тести.....	200
13 ПЛАТІЖНИЙ БАЛАНС І МАКРОЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА.....	202
13.1 Поняття і структура платіжного балансу.....	202
13.2 Взаємозв'язок рахунків платіжного балансу.....	205
13.3 Вплив макроекономічної політики на стан платіжного балансу.....	208
Контрольні питання.....	211
Проблемно-логічні завдання.....	212
Задачі.....	213
Тести.....	214

14	МІЖНАРОДНА РЕГІОНАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ	217
14.1	Становлення інтеграційних процесів.....	217
14.2	Типи інтеграційних об'єднань	218
14.3	Статичні й динамічні ефекти інтеграції	232
14.4	Західноєвропейська інтеграція	233
	Контрольні питання	235
	Проблемно-логічні завдання	236
	Вправи	236
	Задачі	237
	Тести.....	238
15	ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ ДО СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ.....	241
15.1	Сутність процесу міжнародної економічної інтеграції України	241
15.2	Правові, економічні, соціально-культурні та інфраструктурні умови розвитку міжнародної економічної інтеграції України.....	242
15.3	Проблеми й перспективи розвитку міжнародної економічної інтеграції України.....	243
	Контрольні питання	250
	Проблемно-логічні завдання	250
	Тести.....	251
	ЛІТЕРАТУРА	254
	Додаток А. Термінологічний глосарій	260
	Додаток Б. Структурно-логічні схеми курсу	279
	Додаток В. Завдання до комплексної самостійної роботи студентів	295
	Додаток Г. Приклади розв'язання типових завдань курсу	352
	Додаток Д. Правила ІНКОТЕРМС 2010 (INCOTERMS 2010).....	367
	ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК	368